

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Il Bollettino n. 789

Attività delle artiglierie sul fronte egiziano

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Sul fronte egiziano colonne di truppe e mezzi avversari sono state efficacemente colpite dalle nostre artiglierie. Formazioni dell'asse hanno vigorosamente contrastato l'attività della RAF: tre apparecchi britannici risultano abbattuti. Nelle aspre recenti lotte si è distinto della divisione »Trento« anche il terzo battaglione del 62/o reggimento fanteria che ha distrutto 16 carri armati nemici.

Reparti aerei italiani e germanici hanno attaccato le basi di Malta. Un Hurricane è precipitato ad opera della caccia tedesca. Due nostri velivoli non sono rientrati dalle loro missioni di guerra.

Vojno poročilo št. 789

Topniško udejstvovanje na egiptovskem bojišču

Uradno vojno poročilo št. 789 pravi:

Na egiptovskem bojišču je naše topništvo uspešno zadevalo vrste nasprotnikovih čet in vozil. Letalski oddelki osi so živo nasprotovali delovanju angleškega letalstva. Kaže, da so zbiti tri angleška letala.

V hudih zadnjih bojih se je od divizije »Trento« odlikoval 3. bataljon 62. pehotnega polka, ki je uničil 16 sovražnikovih oklepnih voz.

Italijanski in nemški letalski oddelki so napadali oporišča na Malti. Po zaslugi nemških lovcev je treščilo na tla eno angleško letalo vrste »Hurricane«.

Dve naši letali se s svoje vojne naloge ni sta vrnila.

Nemško vojno poročilo

Prehod čez Don južno od Rostova

Hitlerjev glavni stan, 27. julija, s. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj dalo naslednje uradno vojno poročilo:

Jugovzhodno od Rostova je bil v trdih bojih dosežen prehod čez Don. Spodleteli so sovražnikovih poskusi, da bi na južnem bregu postavili urejeno in strnjeno obrambno fronto. Letalstvo je v ustju Dona potopilo sovjetsko topniško ladjo. Na Volgi so boja letala med podnevnimi in ponočnimi napadi zažgala dve petrolejski ladji s skupaj 6000 tonami ter potopila tri velike vlačilce polne blaga za preskrbo vojske.

V velikem kolenu Dona so nemške in romunske čete zdaj v boju s sovražnikovimi pehotnimi in oklepnimi silami ter so s prednjimi stražami dosegle Don.

V pokrajini okoli Voroneža so tudi včeraj spodleteli vsi sovjetski napadi, to pa zaradi odličnega bojnega duha naših čet. Sklenjeni napadi pehotnih, oklepnih in letalskih oddelkov so razbijali sovražnikove čete, zbrane na čakalnih postojankah severozahodno od Voroneža. Sovražnikov protinapad so ostali brez uspeha. Na področju ene same divizije je bilo včeraj uničenih 48 sovražnikovih oklepnih voz.

Na kareliškem predelu vzhodnega bojišča so bili samo krajevni vojni nastopi.

Na Malti so bila dosežena nova uničenja pri napravah na letališčih Lucca in Halfar. Pred Port Saidom je bila z bombo poškodovana velika trgovska ladja.

Angleški minister Cripps grozi Indiji

Rim, 27. julija, s. Priporočili bližnjih odločitev, ki jih bo sprejel indijski kongres v zvezi z resolucijo, ki jasno vabi Anglijo naj odide iz Indije, se angleških krogov polšača hud nemir. Ta nemir se postružeje novice, ki poročajo, da se tej resoluciji pridružujejo vedno novi ljudje po vseh indijskih središčih. Angleški minister Cripps je po svojem spodleteljem poslanstvu trdil, da se niso razblinili še vsi upi za ureditev indijskega vprašanja. Skušal je ustvariti prepričanje, da je sklenil skrivne pogodbe s poglavitnimi zastopniki indijskega sveta. Danes je priložil sam priznati, da mu je docela spodletelo. Po radiu je imel govor za Združene države in je v njem ostro obsojal Ghandijevo stališče ter izrekel tudi nekaj nejasnih besedi glede Indije, če bi ne hotela sprejeti načel, ki jih vsebujejo sloviti angleški predlogi. Če bodo omenjeno resolucijo na kongresu potrdili in sprejeli, pravi Cripps, da bo treba glede Indije brez oklevanja uveljaviti vse tiste ukrepe, ki bodo potrebni zaradi položaja z ozirom na vojno, katero ima Anglija s svojimi sovražniki.

Zahvala angleškega ministrskega predsednika Judom

Rim, 23. julija, s. Na nekem judovskem zborovanju v New Yorku so prebrali Churchillovo poslanico, ki neizpodbitno dokazuje nizkotočnost dvoletne politike voditelja britanske vlade. Poslanice amed drugim pravi: »Judje so danes na prvih postojankah pri odporu zoper narodni socializem. Po vsem svetu so judovske skupine dale svoj prispevek za zavezniško stvar. Po-

Tritedenski Mussolinijev obisk na bojiščih v Severni Afriki

Duce je od 29. junija do 20. julija pregledoval oddelke in vojaške naprave v Marmariki ter se na povratku iz Afrike ustavil v Atenah

Rim, 27. julija, s. Od 29. junija, dneva, ko je bil zavzet Marsa Matruh, pa do 10. julija se je Duce mudil na področju vojnih nastopov v Marmariki. Razen tega, da je vsak dan sprejemal poročila na sedežu vrhovnega poveljstva v Severni Afriki, je še nadzoroval čete, letališča, pomorska oporišča, italijanske in nemške vojne bolnišnice, preskrbovalna in izučevalna središča, vasi italijanskih naselnikov ter je razdelil nagrade za hrabrost pilotom 5. letalskega oddelka.

Nepričakovani Ducejevi pregledi so vzbudili veliko navdušenje med četami, ki so naredile skok 700 km naprej, zdaj se pa preurejene, znova oskrbljene in z vedno visoko moralo pripravljajo, da bodo z nemškimi tovariši na čele drugo razdobje bitke.

Na povratku se je Duce za nekaj ur ustavil v Atenah, kjer ga je na letališču Tatooi pozdravil general Geloso, poveljnik XI. armade z ministrom Chigiom.

Po obrednem obisku na Akropoli se je Duce podal med grenadirje III. polka ter med mi-

lanski polk lahke konjenice. Povsod so ga sprejele navdušene manifestacije.

Na sedežu italijanskega poslanstva je Duce sprejel nemškega ministra v Atenah von Altenburga, predsednika grške vlade Colacogluja, ministra za gospodarstvo Gocamanisa ter atenskega župana Georgiadesa. Ti zastopniki oblasti so Duceju izrekli vdane pozdrave atenskega prebivalstva.

Ko se je 20. julij nagibal k zatonu, je Duce v redu pristal na letališču Guidoniji, ko je v 20 dneh preletel nad 6000 km morja in puščave.

Bern, 27. julija, s. »Basler Nachrichten« poudarja, da dajejo vojni v Egiptu zadnje čase značaj trije dogodki: 1. spodleteli angleški protinapad na predelu pri El Alameinu; 2. zasedba zelenice Giarabuba in Siwe. Giarabub je odlična nadzorovana postojanka za cesti, ki držita v Sollum in Tobruk, Siwo pa zelo dobra cesta veže z Marsa Matruhom in Fajumom; 3. Ducejev obisk v Severni Afriki, ki je vzbudil veliko navdušenje med četami, ki se pripravljajo, da načno drugo razdobje bitke.

Berlin, 27. julija, s. V prvih razlagah o Ducejevem obisku v Severni Afriki poudarjajo v berlinskih krogih, da je Mussolini v dvajsetih dneh drzno preletel nad 6000 km in se vrnil v Guidonijo ne da bi ga v čemer koli ovirala vojna, ki gori na vseh teh predelih neba.

Nemška odlikovanja za divizijo »Trento«

Rim, 27. julija, s. Feldmaršal Rommel je včeraj z železnim križem I. reda odlikoval poveljnika divizije »Trento« ter razdelil 24 častnikov in prostakov iz te divizije enaka odlikovanja. Visoka odlikovanja so izročili na bojišču med četami, ki so še drhtele od napornih bojev v zadnjih dneh, bojov, ki so prinesli diviziji in njenim polkom čast, da so bili dvakrat omenjeni v uradnem vojnem poročilu. Izročitev dobiva zaradi tega še poseben pomen, ker priča ne samo o hrabrosti italijanskih čet, temveč tudi o globokem tovariškem duhu, ki spaja v en sam sklop drzne volje nemške in italijanske vojske v tej hudi afriški bitki.

Vesti 27. julija

Posebni Hitlerjev odposlanec je slovesno izročil red nemškega orla I. reda z meči podpolkovniku pilotu Lacinijinu, železni križ III. reda pa letalskima poročnikoma Martinelliju in Erieriju za zasluge pri lanskem zasedanju otoka Krete in za sodelovanje teh častnikov z nemškimi oddelki.

Zavezniško vrhovno poveljstvo za tihomorsko bojišče poroča, da so japonska letala prvič od začetka vojne bombardirala pristanišče Townsville ob severovzhodni avstralski obali.

1000 novih španskih prostovoljcev za »Sinjo divizijo« je včeraj potovalo čez špansko-francosko mejo v Nemčijo. Na meji so jim priredili navdušeno slovo.

Vojaške službe v Švici ni mogoče skrajšati, ne da bi trpela vojaška pripravljenost države. Čeprav vlada v Švici notranji mir, mora ljudstvo biti budno in pripravljeno na sleherni morebitnost, je govoril včeraj švicarski vojni minister.

Ob potopitvi angleške križarke »Dorsetshire« 4. aprila v Indijskem morju je izgubilo življenje 535 mož posadke, med njimi 19 častnikov.

Zakon o izrednih pooblastilih za predsednika južnoameriške republike Chile je začel veljati včeraj. Zakon daje predsedniku oblast, da uvede obvezno vojaško službo in jo podaljšuje, da zasega nepremičnine za potrebe drž. obrambe, da lahko razglašajo obsešno stanje v pokrajinah, ki jih ograja vdor ali pa sabotaža, da lahko zasega ladje vseh vrst in prepoveduje plovbo izven chilenskih voda in da uvede državno nadzorstvo nad gospodarstvom ter industrijo.

Neposredni davki v Angliji so dosegli najvišjo mero, poročajo iz portugalske prestolnice. Ob začetku vojne je bil vsak Anglež obdavčen s približno 17 funti šterlingov na leto, zdaj pa znaša povprečno obdavčenje 110 funtov šterlingov. So v Angliji nekatere vrste dohodkov, ki so obdavčeni do 95 %.

»Bil sem priča vandalskega razgleda na uničenje naprav letališča v Vorošilovgradu in priča zlodejskih zvijač, ki jih uporabljajo Rusi glede razpostavljanja min po najbolj nepričakovanih krajih. To je blaznost zločincev, prekanjenost bolnih možganov...« poroča poseben dopisnik Stefanija iz Vorošilovgrada.

Najhujši udarec za Rusijo od začetka vojne do zdaj je padeč Rostova, piše »Tribune de Lauenne«, ker je to železniško, industrijsko in cestno središče, zelo važna trgovska luka in sijajno oporišče, ki ga bodo nemške čete lahko uporabljale za operacije proti Kavkazu.

Slavna dejanja italijanske pehote v Afriki

Divizija »Pavia« je zmagovito zadržala angleški protinapad pri El Alameinu

Operacij na področju, 27. julija, s. Posebni dopisnik agencije Stefanija poroča: Razna vojna poročila so te dni z obudovanjem in odobravanjem italijanskega naroda omenjala italijansko pehoto. Na bojišču, ki se razprostira med morjem in globeljo El Katara, na tisti alameinski ožini, ki je danes prizorišče tega najpomembnejšega obdobja bojev, je pehota prvoboriteljica.

To vlogo ji je dala svojevrsna značilnost ozemlja, ki je bilo doseženo po hitrem prodoru čez Marmariko. Po neizogibnem izčrpanju, ki izvira iz dvomesečnega neprestanega načrtnega delovanja v oporiščih, ki nadzorujejo najranljivejše točke te ožine, je italijanska zmagovita pehota pri El Gazali, Tobruku in pri Marsa Matruhu odbila napade avstralske in novozelandske pehote, na katero je sovražnik stavil vse svoje upanje v zmago. Italijanski pešci so se čudovito upirali in prizadejali sovražniku najtežje izgube v mrtvih in ujetih. Po brezuspešnih ponovnih napadih je nasprotnikovo vrhovno poveljstvo vrlo proti italijanskim posadkam oklepnega vozila, ki so jih prepejali iz Anglije. Tanki so napadli z vso silo. Italijanske posadke so vzdržale in sovražnika pognale nazaj. Sovražnikov napad, ki se je sprožil pred

nekaj dnevi, je vodil general Auchinlek sam, ki je smatral za nemogoče, da bi se italijanska pehota mogla upirati ponovnemu množičnemu napadu oklepnih vozil. Toda, kmalu se je moral o tem le prepričati ter plačati ceno svoje nevernosti. Trinajst tankov je ostalo prikovanih k tlom.

Zdaj je »Pavia« tista, ki jo narod občuduje. To je stara in slavna divizija, ki je ovekovečila svoje ime v vseh bojih, ki so se odigrali v Severni Afriki. Oktobra 1939 je sodelovala pri prvi ponovni zasedbi Cirenaikje. Potem ji je bil zaupan nek odsek na bojišču pri Tobruku ter je večkrat odbila sovražnika, ki se je hotel prebiti iz obleganega mesta. Za strateškega umika, ki je privedel italijanske in nemške oddelke za nekaj dni do Agedabije, je divizija »Pavia« prevzela vlogo zadnje straže in jo rešila odlično. Udeležila se je tudi bojev pri utrjenih postojankah pri Ain El Gazali. Ime divizije »Pavia« je zvezano z vsemi zmagami, ki so bile izvojevane med prodiranjem in se je zdaj ob alameinski ožini oventala s novo slavo. Jekleni orjaki, ki po zadnjih napadih leže na tleh brez moči, so prispevek, ki ga je sovražnik moral dati junstvu italijanskih pešcev.

Angleški in ruski motilni napadi na zahodno, severno in vzhodno Nemčijo

Berlin, 27. julija, s. Nemška uradna poročevalska agencija sporoča, da so angleški bombniki v noči od sobote na nedeljo bombardirali industrijsko področje v Porenju in na Westfal-skem, izvedla pa tudi nekaj motilnih posamičnih poletov nad obalami Severne Nemčije. Po poročilih, ki so dospela se je protiletalsko topništvo zbilno eno teh letal. Niso pa še znane podrobnosti o napadu, ki ga je izvedlo nekaj sovjetskih letal na Vzhodno Prusijo.

Hitler je ustanovil novo odlikovanje, ki se imenuje »kolajna za vzhod« in ki ga bodo podeljevali samo tistim vojakom, ki so se med zimskimi boji 1941—42 v Rusiji najbolj odlikovali.

Sprememba pokrajinskega zavarovanja nameščenecv

Službeni list, dne 25. julija prinaša v 59. koso naredbo:

Smatrajoč za umestno, da se spremenita zakon o pokojninskem zavarovanju nameščenecv in pravilnik k temu zakonu, kolikor gre za plačilne razrede, rente vobče in višino prispevkov in po zaslusljanju prizadetih sindikalnih združenj, odloča:

Clen 1. Starostna meja za pridobitev pravice do invalidske rente, ki jo navaja drugi odstavek § 8. zakona z dne 30. oktobra 1933, št. 42184, se skrajša kakor sledi: za moške na 60 let, za ženske na 55 let, ostane pa v veljavi pogoj, da zavarovanelec več ne opravlja zavarovanju zavezane službe.

Clen 2. Za dobo enega leta od 1. julija 1942-XX se invalidske, starostne in vdovske rente uredijo kakor sledi:

a) vse navedene rente, vključno tekoče, se zvišajo za 30%, b) invalidskim, starostnim in vdovskim rentam se za vsakega otroka pod 18. letom starosti kakor tudi za ženo, ki ne prejema pokojnine ali plače ali ne opravlja kakršne koli obrti ali trgovine, doda po 80 lir mesečno, tekočim vdovskim rentam pa se doda po 60 lir mesečno za vsakega otroka, ki še ni dovršil 18. leta starosti. Znam, ki prejemajo invalidsko ali starostno rento in katerih možje prejemajo pokojnino ali plačo, opravljajo obrt ali trgovino, ne pripada doklada za otroke.

Clen 3. Odstavek A. člena 3. pravilnika za dajanje draginskih doklad rentnikom z dne 22. septembra 1930, št. 36084 se spreminja takole: »A. Letna invalidska renta sestoji:

1. iz osnovnega zneska, ki ga sestavljata: a) 10kratni povprečni prispevek, predpisan za pokojninsko zavarovanje v poslednjih 120 ali manj mesecih zavarovanja, pri čemer pa najmanjši znesek ne sme znašati manj kot 780 lir; b) 10kratni povprečni prispevek, predpisan za vso zavarovalno dobo;

2. iz ene šestnajstine prispevkov, predpisanih za vso zavarovalno dobo. Povprečni prispevek za dobo od 1. januarja 1909 do 31. decembra 1923 se določi po povprečnem prispevku za naslednjo dobo na dan 1. januarja 1924, čigar znesek ne sme biti višji od 57 lir na mesec.

Clen 4. Odstavek B. člena 3. pravilnika za dajanje draginskih doklad rentnikom z dne 22. septembra 1930, št. 36084 se spreminja takole:

»Invalidske in starostne rente pridobljene po 1. juliju 1942 na podlagi 420 in več mesecev zavarovanja, se zvišajo za eno devetino njih skupnega zneska.«

Clen 5. Odstavek D. člena 3. pravilnika za dajanje draginskih doklad rentnikom z dne 22. septembra 1930, št. 36084 se spreminja takole:

»Minimalne rente so naslednje: Invalidska renta znaša 3000 lir, starostna renta znaša 3300 lir, vdovska renta in renta najmlajše sirote brez očeta in matere znaša 2160 lir. — Za ostale sirote brez očeta in matere se rente računajo po odstavku C tega člena.« Minimalne invalidske, starostne in vdovske rente se izplačujejo v gornji višini le tedaj, če bodo prejemki zavarovanca od 1. julija 1942 dalje višji nego te rente. V nasprotnem primeru se izplačujejo rente v višini povprečnih prejemkov v zadnjem letu zavarovane službe.

Clen 6. Točka 2. § 1 zakona o pokojninskem zavarovanju z dne 30. oktobra 1933, št. 42184 se spreminja takole: »ki dobivajo od istega službovalca prejemke, upoštevajoč prejemke navedene v § 4 tega zakona, najmanj v višini 600 lir letno.

Clen 7. Plačilni razredi iz drugega odstavka § 4 zakona o pokojninskem zavarovanju nameščenecv z dne 30. oktobra 1933 se spreminjajo takole:

Plačilni razred	Letni dej. prejemki v lirah	Letni zavarovani prejemki v lirah
I.	600.—	3.000.—
II.	3.001.—	4.800.—
III.	4.801.—	7.200.—
IV.	7.201.—	10.200.—
V.	10.201.—	13.200.—
VI.	13.201.—	16.200.—
VII.	16.201.—	19.200.—
VIII.	19.201.—	22.200.—
IX.	22.201.—	25.200.—
X.	25.201.—	27.000.—

Clen 8. Prispevki iz četrtega odstavka § 39. zakona o pokojninskem zavarovanju nameščenecv z dne 30. oktobra 1933 se spreminjajo takole:

Plačilni razred	Mesečno v lirah	Od prispevka odpade na službovalca nameščenca
I.	30.—	30.—
II.	45.—	45.—
III.	60.—	57.—
IV.	90.—	72.—
V.	120.—	85.—
VI.	150.—	95.—
VII.	180.—	105.—
VIII.	210.—	115.—
IX.	240.—	125.—
X.	270.—	135.—

Clen 9. Prostovoljni zavarovanci se uvrstijo v razred, v katerem se prispevek najbolj približuje višini prispevka, ki so ga doslej plačevali.

Clen 10. Invalidska renta iz šestega odstavka § 10. zakona o pokojninskem zavarovanju name-

ščenecv z dne 30. oktobra 1933 se spreminja tako, da znaša:

(1 = osnovna renta po 60 mesecih zavarovanja letno; 2 = osnovna renta po 120 mesecih zavarovanja letno; 3 = povečanje rente na leto po 120 mesecih zavarovanja; 4 = najvišji znesek invalidske ali starostne rente po 40 letih zavarovanja letno.)

	1)	2)	3)	4)
I.	600	900	45.—	2.250
II.	900	1.350	67.50	3.375
III.	1.200	1.800	90.—	4.500
IV.	1.800	2.700	135.—	6.750
V.	2.400	3.600	180.—	9.000
VI.	3.000	4.500	225.—	11.250
VII.	3.600	5.400	270.—	13.500
VIII.	4.200	6.300	315.—	15.750
IX.	4.800	7.200	360.—	18.000
X.	5.400	8.100	405.—	20.250

Clen 11. Točka 8. § 10. zakona o pokojninskem zavarovanju z dne 30. oktobra 1933 št. 42184 se spreminja takole: »Mesečna renta se izplačuje tako, da se drobi do 50 cent. črtajo, zneski nad 50 cent. pa likvidirajo z 1 liro.«

Clen 12. Rente, vsehvišji draginski doklado po pravilniku o draginskih dokladah z dne 22. septembra 1930 št. 36084, so naslednje:

Letni zavarov.	Če bi bilo zavarovanje ves čas v istem razredu izvedeno, po zavarovalnih letih prejemki	5	10	20	35	40
I.	L.	L.	L.	L.	L.	L.
3.000	3.000	3.000	3.000	3.528	3.864	3.864
4.500	3.000	3.000	3.024	4.872	5.864	5.864
6.000	3.000	3.000	3.780	6.024	6.864	6.864
9.000	3.000	3.000	5.400	9.000	9.996	9.996
12.000	3.600	4.800	7.200	12.000	13.332	13.332
15.000	4.500	6.000	9.000	15.000	16.668	16.668
18.000	5.400	7.200	10.800	18.000	20.004	20.004
21.000	6.300	8.400	12.600	21.000	23.328	23.328
24.000	7.200	9.600	14.400	24.000	26.664	26.664
27.000	8.100	10.800	16.200	27.000	30.000	30.000

Prva vrsta velja za I. plačilni razred, II. za drugi itd.

Clen 13. Za kritje zvišanja rent, ki je navedeno v členu 2. te naredbe, se Pokojninski zavod za nameščenecv v Ljubljani pooblašča, da za dobo enega leta, pričenši od 1. julija 1942-XX, predpisuje poslodavcem, v oddelku za obvezno in neobvezno zavarovanje, kakor tudi prostovoljnemu zavarovanecem, omenjenim v § 33 zakona o pokojninskem zavarovanju, doklado na mesečni zavarovalni list.

Zlati maši v stolnici in pri frančiškanih

Ljubljana, 27. jul.

Že nekaj nedelj sem imamo po naših božjih hramih lepe slovesnosti: zlate maše. Tudi večerajšnji nedeljo sta bili dve v našem mestu. Eno je bila v stolnici, druga pri frančiškanih.

Ob 10 dopoldne je stopil pred oltar 50 letni zvesti Gospodov služabnik stolni kanonik G. Alojzij Stroj. Slavnostni govor je imel škof dr. Rožman. Lepega cerkvenega slavlja se je udeležilo razen številnih vernikov tudi veliko cerkvenih dostojanstvenikov, predstavniki raznih organizacij in društev, v katerih je slavljenec deloval, oziroma se deluje. Prav številno so bili zastopani njegovi bivši učenci. Skratka, bilo je lepo pristrčno, domače slavlje. Stolni cerkveni zbor je bil za to svečanost primerno pomnožen. Prav tako je bil pomnožen orkester

Obvezna oddaja smučí

Službeni list dne 25. julija prinaša v 59. koso: Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi člena 3. kr. ukaza z dne 3. maja 1941-XIX št. 291 in glede na zahtevo vojaškega oblasti odreja:

Clen 1. Kdor koli ima po kakršnem koli naslovu smučí in k njim pripadajoči pribor kakor tudi kolce (smučarske palice), jih mora v osmih dneh od dne, ko stopi ta naredba v veljavo, izročiti: a) v mestu Ljubljana vojaškemu skladišču na Kodeljevem, b) v drugih občinah pokrajine poveljstvu vojaške posadke ali postaji kr. karabinjerjev, če teh ni, pa županstvu kraja. Pri tistih, ki prebivajo v naseljenih ali osamljenih hišah, od koder ni mogoč prenos do zgoraj omenjenih zbiralšč, opravi odvzem okrajno oblastvo po predhodnem sporazumu s pristojnimi vojaškimi poveljniki.

Clen 2. Ob oddaji se izda prizadeti stranki prejemno potrdilo s podatki o izročenih predmetih.

Clen 3. Kršitelji določb te naredbe se kaznujejo, če dejanje ni huje kaznivo, z zaporom do treh mesecev ali v denarju do 5000 lir. Kazen se podeli v primerih prikrivanja. Za sojenje kaznivih dejanj po tej naredbi je pristojno Vojaško vojno sodišče višjega poveljstva obojenih sil (Slovenia-Dalmacija) — oddelke v Ljubljani.

Clen 4. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

ni prispevek v višini 2% zavarovanih prejemkov. Doklade bodo plačevali službovalci in prostovoljni zavarovanci istočasno z zavarovalnim prispevkom in veljajo zanje isti predpisi kakor za obvezne prispevke.

Clen 14. Tabela, odobrena od bana dravske banovine z dne 6. junija 1934 št. 11256/1, ki se nanaša na ocenitev naravnih prejemkov, se spreminja kakor sledi:

1 = neopremljena soba ali soba, ki je obenem kuhinja; 2 = opremljena soba ali družinsko stanovanje z eno sobo in prilek; 3 = družinsko stanovanje dveh sob in prilek; 4 = kurjava ene sobe v zimskem času; 5 = razsvetljava ene sobe; 6 = prehrana za eno osebo.

	1)	2)	3)	4)	5)	6)
A)	1200	1800	3000	600	120	5400
B)	800	1200	2000	600	120	5100
C)	480	720	1200	480	120	4600

A) velja, če je nameščenecv službeni kraj Ljubljana; B) velja za kraje Cerknica, Crnomelj, Kočevje, Logatec, Lož, Metlika, Novo mesto, Rakek, Ribnica, Vrhnika; C) pa za ostale kraje Ljubljanske pokrajine.

Clen 15. Pravico do izredne podpore iz člena 2. imajo tisti rentniki, ki so pridobili ali še pridobijo pravico do rente le na podlagi zakonitega obveznega zavarovanja in ki prebivajo na ozemlju Ljubljanske in Reške pokrajine ali v starih pokrajinah kraljevine Italije.

Clen 16. Ta naredba, ki razveljavlja naredbo z dne 15. novembra 1941-XX št. 153, stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino z veljavnostjo od 1. julija 1942-XX.

S Hrvaškega

Na Hrvaškem je bila izdana nova zakonska odredba, po kateri bodo začeli v kratkem graditi naslednje železniške proge: Okučani—Banja Luka, Brčko—Tuzla in Garešnica—Banova Jaruga. Finančni minister je že dobil odlok, da nakaže denar za gradbo teh prog.

V dubrovniški cerkvi usmiljene Gospe je bila te dni svečana zadušnica za padle italijanske in hrvaške borce. Po zadušnici je general Dalmazzo položil lep lovorjev venec na kostnico hrvaških vojakov, hrvaški predstavnik pa na kostnico italijanskih vojakov. Obadva sta imela lepe priljubljene govore.

Tudi brzojavna zveza od Banja Luke do Prijedora je začela zdaj delovati. Mesec dni so popravljali telefonski vod. V tem času so postavili nad 500 brzojavnih stebrov.

s številnimi trobentami in pavkami. Zbor in orkester sta izvajala veličastno Haydnovo sv. mašo in Riharjev »V zakramentu«. Kako cenjeno je bilo delo kanonika Stroja v 50 letih, odkar služi v Gospodovem vinogradu, priča tudi dejstvo, da ga je odlikoval sv. oče Pij XII. s tem, da ga je imenoval za svojega »hišnega prelata«.

Kanonik Stroj je velik organizator naše vaješne in pomočniške mladine in je žrtvoval mnogo svojih sil tem stanovskim organizacijam. Da so naši rokodelci tako stanovsko zavedni, ni majhna zasluga kanonika Stroja. Tudi večeraj je moral zlatomašnik Stroj med svoje pomočnike, svoje vajence in svoje mojstre. Da se mu oddolže za njegovo dolgoletno delovanje v stanovskih organizacijah, so mu priredili ob lepem mašniškem jubileju pristrčno slovesnost v Rokodelskem domu.

Ni manj pristrčna slovesnost pa je bila tudi pri frančiškanih. Tudi v tej cerkvi je bila večeraj dopoldne zlate maša, ki jo je daroval katehet G. Viktor Šega. Lepo jubilejno besedo mu je o tej priliki spregovoril frančiškanski župnik P. Krizostom. Lepo slovesnost je povečalo še ubrano petje akademskega cerkvenega zbora. Zlatomašnik G. Šega je imel popoldne še slovesne litanije z blagoslovom, po končanih litanijah pa je delil zlatomašniške spominke.

Vsi otroci, ki so bili pripuščeni k letovanju ob morju, se morajo zgledati v spremstvu svojih staršev 28. t. m. ob 9 pri zveznem poveljstvu GIL-a na cesti Viktorja Emanuela III št. 28 (bivša Bleiweisova cesta).

8. in 9. avgusta bo v Zagrebu gostovalo dobro bratslavsko nogometno moštvo ASO. Prvi dan bodo Slovaki igrali proti predstavništvu delavskih klubov, drugi dan pa se bodo pomerili s Haškom.

Romunska in hrvaška nogometna zveza sta se dogovorili za medsebojno srečanje. Prva tekma bo po dogovoru v Zagrebu, revanšna pa v Bukarešti.

Šport

Po prvem delu lahkoatletskega tekmovanja vodi Konkordija s 355 točkami pred Haškom

Po večtedenskih lahkoatletskih tekmovanjih sta končala prišla do finalnega tekmovanja zagrebška klub Hašk in Konkordija. Se med njima je bila potrebna odločitev in hrvaški prvak bo znan. Ze v soboto so začeli s tekmovanji, borba pa se je nadaljevala tudi večerajšnji nedeljo. Tekmovanja so bila na igrišču Haška. Dvodnevno tekmovanje med obema pa je le prvi del splošnega tekmovanja. Manjka še povratno kolo, ki ga bodo opravili prihodnjo soboto in nedeljo na Konkordijem igrišču.

Rezultati sobotnega dne: 10 m zapreke: Buratović 15,9; 100 m Vanič 11,8; krogla Iveković 15,49 m; 4×100 m Konkordija 54,6; skok s palico Dolencec 5,30 m; kopje Markušić 55,10 m; 10 km Mihalčić 35,36; najlepša točka dneva pa je bil tek na 1500 m, kjer sta se pomerila Jurčič in Kotnik. Zmagal je Kotnik v času 4:03; troskok Braune 13,08 m. To so bili rezultati prvega, t. j. sobotnega dne. Gledalcev je bilo 2000.

Nedeljski rezultati: (Gledalcev 3000) 400 m Kerhin 59,8; skok v višino Abramović 1,80; 200 m Vanič 28,6; kladivo Gojčić 44,2; 5000 m Kotnik 15:56; skok v daljino Buratović 6,30; štafeta 4×400 Konkordija 3:35,40.

Končno število doseženih točk po prvem delu tekmovanja je: Konkordija 26966, Hašk 26611. Pri tem tekmovanju so bili postavljeni štirje novi hrvaški rekordi in sicer v teku na 5000 m, v teku čez zapreke, v metu krogle in štafeti 4×100 m.

Konkordija : Makedonija 3:1

Kakor smo že poročali, je odšlo zagrebško nogometno moštvo SK Konkordije na gostovanje v Bolgarijo. Konkordijaši so večeraj odigrali prvo tekmo na bolgarskih tleh. Tekma je bila v Sofiji, kjer so nastopili proti močni enajstori Makedonije. Zagrebčani so zmagali z 1:3, prvi polčas 1:2. Tekma je bila zelo lepa in so bili Hrvači v stalni premoči.

Športne vesti

Na zagrebškem letališču nemških letalcev so le-ti v soboto odprli svoj bazen v velikosti 50×25 m. Okrog bazena je tudi športni prostor in razna igrišča. Pri svečani otvoritvi so bili prisotni številni vojaški predstavniki in zastopniki oblasti. Med drugimi odličniki je bil tudi hrvaški športni vodja, zagrebški župan, vodja nemške narodne manjšine na Hrvaškem. Bazen in športni prostori so bili izročeni svojemu namenu z lepo športno prireditvijo.

V Zagrebu je večeraj tekmovala ustaška mladina v plavanju. Pri tekmah je bilo izbranih 27 tekmovalcev, ki se bodo v eni prihodnjih tednih pomerili še z ostalo ustaško mladino v plavalni prireditvi v Belovaru. Na Belovarskih plavalnih tekmah se bo pomerilo med seboj čez 200 tekmovalcev.

V hrvaškem rokometnem prvenstvu si je priborila Martinovka prvo mesto. Nici sledi Konkordija.

Hannoverski plavalni klub je v soboto in večeraj praznoval 50 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki so bile prirejene velike plavalne tekme na katerih so sodelovali najboljši plavalci Spanije, Nemčije in Madžarske. Tekme so bile izredno ostre. Najbolj zanimiv je bil boj na 100 metrov prosto med nemškim prvakom Schröderjem in Madžarom Tatosem. Za udarec roke je zmagal Nemec in se tako revanširal za nedavni poraz, ki ga je doživel od Tatosa v meddržavnem plavalnem dvoboju Nemčija : Madžarska. Na srednjih progah pa je dominiral spet tat, ki je navdušil občinstvo.

Tako je prav

Hrvaški športni vodja je izdal te dni izredno stroge odredbe v namenu, da se na vsak način obdrži na športnih igriščih red in mir. Tako smejo oddajati nogometni sodniki izključiti iz igre vsakega igralca, ki bi se pregrešil in bi:

ugovarjal, pa tudi samo malo, sodnikovim odločitvam; da ne bi poslušal sodnikovih opominov v stavu pozori; namerno preostro igral in namenoma surovo udaril soigralca; se nešportno obnašal na igrišču; ne obstal na svojem mestu, če sodnik koga od igralcev izključi; brnil žogo v stran od kraja, kjer bi se moral izvesti kazenski udarec; stal zraven žoge tedaj, ko mora nasprotnik izvesti kazenski strel.

Sodnik pa, ki se ne bi držal teh odredb, bo takoj črtan iz seznama zveznih sodnikov.

Omenjena odredba je čisto pravilna in na mestu, saj se bodo z njo gotovo preprečili na igriščih pogosti nesportni dogodki, ki izpodkopujejo ugled športnikov in nogometne igre.

Tone Rakovčan:

Otroška vojska

»Ti, sem ga skušal, »kje veš za jajca?«
Nakazal je z glavo proti Zagorjevi hiši:
»Menda tam kot tle«

»Dosti?«

»Ne vem, V kotu proti Šipslnu nosijo.«

Res, tisti kot je bil! Misil sem, da ni nihče še staknil lesene podrtje, ki je bila včasih za drvarnico, zdaj pa je skozi streho prepuščala. Le kot je bil suh in mračen, da so se oči težko znašle.

»Čigava pa so?«
»Kdo velj Saj jih tudi drugi pobirajo. Sem videl,« me je potolažil Pepe.

Kakor bi tudi Pepe uganil moje skrbi, me je vprašal: »Ali se ti Morgana bojiš?«

Pogledal sem ga in res nisem sprva vedel, kaj naj odgovorim. Namesto odgovora sem ga skušal: »Se ga ti?«

Nisva si odgovorila, kar je bil znak, da ne bi nihče od naju rad šel po jajca. Morgan je hodil in brskal včasih po vrtu z žamanjem v roki, da je mogel tako kadar koli po kom lopniti. Kljub starosti je bil še okreten, le videl je slabo. Za vsako figo je pa kričal, da se je razlegalo po cel vasi.

Pepe je prislulnil. Ker še ni bilo za streljanje nikakega znaka, je dejal, kakor bi ukazal: »Ti boš jajca zmaknil, jaz bom pa prinesel lonec od doma.«

Pepe je bil nekaj mlajši od mene. Po naših vojaških postavah pa je starejši več pomenil. Če že boš Pepe res pomagal, naj gre on po jajca, jaz pa ti bom pomagal, tako sem brez besed odšel.

»Že vem,« je potem Pepe malo tišje dejal, »oba pojdeva. Ti boš za stražo!«

Brez pomisleka sem bil zadovoljen. Tudi Pepe je bil vesel. Nekako nemiren je postal, zato je skočil pokonci, se malo razgledal in prislukoval. Se niso začeli! Jaz sem spet naložil na ogenj, pa le malo, ker za streljanje je bilo treba le žerjavice.

Zaslišala sva šum za seboj. Za grmovjem se je plazil k nama po sveh starih, da ga sovražnik ne bi opazil, Janez, od soparice rdeč po obrazu kakor Indijanec. Samo obraz sva videla. Toda ta obraz se je napolnil od nejevolje in take so bile tudi besede: »Daj no! Boš videl kako te bo Dore. Kdaj je že zatrobilo!«

Pepe je skočil na kolena. Začudil se je in me pogledal: »Si ti kaj slišal?«

»Ni zatrobilo. Midva ne veva za to!« sem potrdil, kakor je bilo res.

»Dajta no! Mi smo že pod Pretržjem.« Janezova glava je spet izginila.

Nisva utegnila dosti razmišljati; mudilo se je. Čez žerjavico sva položila živ v hlo, da je ne bi preveč razneslo, potem sva od strani vta-knila v ogenj tri patrone. Skočila sva za drugi grm v kritje in počakala. Pok! Pok! Pok!

Po-ok! Po-ok! Po-ok! je odmevalo od skladišča. Bitka se je začela.

Zerjavico nama je kljub temu razneslo. V grmu se je vnela suha trava. Brž sva s smrekovo vejno pogasila plamenček ter ogorke zmetala nazaj na ogenj. Upela sva se pri tem, zato pa je bilo najino delo opravljeno.

Lepa je bila šentjakobska nedelja

Kakšno je bilo vreme druga leta? — Katastrofalna suša leta 1898

Ljubljana, 27. julija.

Res lepa in vroča je bila šentjakobska nedelja, ko so na prav dostojen in pobožen način praznovali žegnanje pri Sv. Jakobu v Ljubljani, ki je bilo hkratu združeno z 1900 letnico smrti apostola Jakoba.

Pritisnila je prava poletna vročina tako, da je bilo za kopanje najugodnejše vreme in ni čudno, da je vladal povsod na prostih kopališčih velikanski vrvež. Navadno res okoli sv. Jakoba pritisne še huda vročina, tako kažejo vremenski zapiski za dolga leta nazaj. Toda kmalu po sv. Jakobu pa nastanejo še vedno rade lokalne nevihte, ki delajo po poljih in sadovnjakih in vinogradih veliko škodo.

Letos so se drugače »pasji dnevi« z vremenom dobro uveli. Dnevna temperatura se je začela dvigati. Dosegla je v soboto popoldne +29.6° in v nedeljo celo +30.1° C. Če peti dan imamo lepo vreme. Danes je bila na Barju gosta in nizka megla.

Vsi Jakob in Anice so v nedeljo primerno godovali. Anicam so mnogi naklonili lepe šopke in različne rože, zato so imeli primerno veliko posla v soboto vrtnarji na živilskem trgu. Njim so ljudje vse rože in cvetje pokupili.

Ob pasjih dnevih pritisne zadnji vročinski val. Od kod pa je nastalo ime »pasji dnevi«? Stari Grki so zvezdo Sirius imenovali »Pasja zvezda«. Ta zvezda pa se je v posebni svetlobi in sijaju pojavljala vselej ob vzhodu prav v teh dneh in sicer od 23. julija pa tja do 22. avgusta, ali kratko od sv. Jakoba pa tja do sv. Jerneja, ko so orehi in lešniki zreli. Naziv »pasji dnevi« (dies caniculares) so prevzeli tudi Grkom sosednji narodi, tako Rimljani in drugi. Po astronomskem koledarju pa pride v to dobo nebeško znamenje »levac«, ki traja od 23. julija do 22. avgusta.

Kakšni so bili pasji dnevi druga leta? Lani so bili razmeroma vroči, pa tudi mnogo mokrote so nam prinesli. Vrstili so se gotove dneve hudi nalivi. Najhujša vročina je 9. avgusta dosegla +28° C. Leta 1940. smo imeli v tej dobi 15 deževnih dni z 231.3 mm dežja. Bile so lokalne nevihte. Najvišja temperatura je bila dosegla +29° C. V letu 1939 je bilo celo 16 deževnih dni, ko je padlo pa le 65.7 mm dežja. Navadno je le nekoliko porosilo, da je kopalce dež pregnal s kopalšč. Neviht hujših takrat ni bilo. Lepo je zorel paradižnik. Prav sedanje vreme je najugodnejše za paradižnike, ki že lepo rumene in se zlate. V letu 1939. smo imeli na dan sv. Lovrenca najhujšo vročino, to je toplomer v senci pokazal kar +31.2° C. Leta 1938. pa je bila prav na dan sv. Lovrenca še hujša vročina, ko je bilo +31.4° C. V tem letu je bila doba pasjih izredno deževna, kajti v 17 dneh je padlo za 230.5 mm dežja. Jutra so bila takrat izredno hladna in je jutranja temperatura padla že pod +10° C.

Jutranja temperatura pa se letos še vedno drži nad +10° C. V soboto jutraj je toplomer dosegel +14.6° C. v nedeljo +15° in danes v ponedeljek od +16° C. Danes je drugače prav soparno. Barometer je nekako stalen.

Nekatera leta pa je bila prav za pasje dneve najhujša vročina in je po mnogih krajih na-

stopila tako huda suša, da so usahnili mnogi studenci in potoki. Cerkniško jezero je navadno prav sredi pasjih dni začelo usihati, letos je šlo že mnogo poprej »doli«. Po kraškem Notranjskem je vladala včasih taka suša, da so morali ljudje, žene in moški po vodo po več ur daleč. Vozili so jo v velikih sodih. Kronist je n. pr. zapisal, da je l. 1898 bila na kraškem Notranjskem dolgotrajna suša, ki je segala tudi še v mesec september. Kratko je zapisal: »Huda suša je trla zemljo, živino in ljudi.« In po suši pozno 24. septembra je nastala silna nevihta z gromom in treskom.

Šentjakobsko žegnanje

Ljubljana, 27. julija.

Včeraj je naša častljiva ljubljanska fara sv. Jakoba praznovala cerkveno žegnanje. Zdej so vojaki in treba je bilo misliti na skromnost. Vendar pa je bilo tudi na včerajšnje žegnanjsko nedeljo skoraj pri vsaki družini nekaj boljšega na mizi, tako da se je žegnanje poznalo tudi pri kosilu.

Lepa pa so bile cerkvene slovesnosti, ki so se začele včeraj že ob šestih jutraj in trajale ves dan. Najbolj slovesna je bila sv. maša ob 11 dopoldne. Cerkev je bila polna vernikov. Cerkev je bila primerno odeta v cvetje in zelenje. Ob 7 zvečer je imel lep cerkveni govor škof dr. Rožman. Po govoru so bile pete litanije Matere božje.

Tako so naši šentjakobčani tudi letos proslavili svojega farnega patrona, ki ga tudi ostali meščani zelo cenijo. Slavlje je bilo skromno, pa pri- srčno.

Lepše nedelje si kopalci niso mogli želeli

Ljubljana, 27. julija.

Včerajšnja nedelja pa je bila takšna, da si lepše posebno kopalci niso mogli želeli. Že v petek in soboto je bilo lepo, nad vse lep pa je bil včerajšnji dan. Jutraj je nad mestom ležala rahla meglica, ki se je pa kmalu dvignila in zasijalo je toplo sonce. Vročina je postajala od ure do ure hujša. Meščani so že zgodaj opravili svoje verske dolžnosti in po maši so jo mahnil na kopanje. Na vse konce in kraje so hiteli prijatelji, družnice, otroci, vsi pa z istim ciljem, da pridejo čimprej do vode. Največ se jih je seveda usmerilo na bregove Ljubljance, ki je zdaj zelo cenjena. Cele procesije kopalcev so romale v mestno kopališče na Ljubljance. Še deset ni bila ura dopoldne, ko so bile že vse kabine in omarice razprodane. Kopalcev pa je prihajalo vedno več. Prostor v samem kopališču je tudi postal premajhen. Kopalci so zavzeli zato še sosednji travnik. Tudi nasproti kopališča je bilo vse živo kot v panju. Veliko kopalcev je bilo tudi na štepanjski »rivier«, kjer so zasedli prav vse razpoložljive prostore. Na obeh bregovih je bilo silno živahno. Tudi lepo število meščanov se je prišlo tja hladiti, ker pravijo, da se da po Grubarjevem prekopu imenitno plavati. Voda je primerno globoka in tok je tudi hiter, tako da plavacu ni treba kakšnega večjega napora, razen tega, da se drži na površini vode. Da

Tečaj za zbornsko petje

Ljubljana, 27. julija.

Na sedežu GILLA je bilo včeraj razdeljevanje diplom in spričeval solam in učiteljem, ki so se izkazali na tečaju za zbornsko petje, prejetem na pobudo Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino in poverjenem v izvedbo GILLU.

Navzočni so bili zvezni tajnik, comm. Depoli, kr. šolski komisar, člani izpraševalne komisije, voditelji GILLA in voditelji krajevnih zavodov skupaj z učitelji pevskih zborov. Zvezni tajnik se je zahvalil navzočim, rekoč, da je vesel odličnih uspehov tečaja za zbornsko petje, posebej pa se je zahvalil posameznim učiteljem, ki so znali izvežbati glasove študirajoče slovenske mladine.

Nove naredbe za razdeljevanje vina

Dne 1. avgusta t. l. stopi v veljavo novi način razdeljevanja kontingentiranega vina na upravičence. Po tem načinu bodo mogli nabavljati vino direktno pri producentih v pokrajini ali pa pri dobaviteljih izven nje, vsi oni, ki so to v prejšnjih letih dokazano vršili. V to svrhu jim bo izročena nakaznica z vpisano mesečno količino vina, ki jim pripada, na podlagi katere si bodo mogli nabaviti vino pri svojem prejšnjem trgovcu-dobavitelju.

Kot dokazilo, da so si v prejšnjih letih resnično nabavljali vino direktno pri producentih v pokrajini, ali pa pri dobaviteljih izven pokrajine, naredba določa potrdilo o plačani trošarini in spremno boletto. To dokazilo je poslali Sindikatu, Gospodarska cesta 7, najkasneje do 31. t. m. Na dokazila, dospele pozneje, se za avgust ne bo moči ozirati. Ta dokazila bodo prišla v poštev šele za september.

je bila mestna Ilirija že v zgodnjih jutranjih urah zasedena do zadnjega prostora, ni treba posebej omeniti. Tudi v Mali graben je šlo veliko ljudi, da se malo namočijo. Tje so šli po večini taki, ki imajo raje toplejšo vodo. Voda je res v Malem grabnu zelo topla, je pa ob njegovih bregovih preveč brenčev in komarjev, da se jih mora človek venomer otepali. — Tudi najnovejša ljudska kopališča od pruleškega mostu pa do Spice je bilo oblegano. Silno veliko dela je imel včeraj čolnar Žane, ki ni mogel sproti zvoziti kopalcev od Spice pa na kopališče čez Ljubljance. Kopalci so stali v vrsti na bregu in čakali da pridejo na vrsto.

Kdor pa ni šel včeraj v prosto prirodo in na bregove voda, je pa ostal popoldne doma v hladni sobi, počival od kakšnih štirih, petih, potem jo je pa mahnil v predmestno ali pa tudi mestno goštinico in se malo pokrepčal z božjo kapljico. Posebno dobro so bile obiskane tiste goštine, ki imajo lepe senčnate vrtove, kegljišča in balinišča.

V mestu samem pa je bilo čez dan dolgčas, saj ljudi skoraj ni bilo na cesti.

Prva žrtev Ljubljance

Ljubljana, 27. julija.

Včerajšnje sončno vreme je izvabilo na bregove Ljubljance in v Grubarjev prekop izredno mnogo kopalcev, ki so izrabili dobroto žgodega sonca. Od štepanjskega mostu pa do »Spice« je bilo nabrežje živo, ko že dolgo ne. V Grubarjevem prekopu so se kar vrstile družbe vnetih plavalcev, ki so hiteli drug za drugim v toplo vodo, vmes pa prepevali, se šalili tako, da niti resno niso vzeli klicanja 18 letnega poselnika sina Jerasa Antona iz Zaloške ceste v Mostah, ko je začel klicati »pomagajte!«. Vsi so menili, da se fant šali, ker je znal drugače dobro plavati. Ker pa je Jeras le predolgo klical in se začel potapljati, mu je prihitel na pomoč najbližji njegov tovariš. Še ga je pravčasno prijel, toda Jeras se ga je tako trdno oprijel okoli pasu, da se je reševalec sam komaj rešil, fant pa je izginil pod vodo. Jeras so hoteli bližnji kopalci še rešiti, toda našli so ga šele po nekaj minutah. Iz vode ga je potegnili nekí ljubljanski gasilski reševalec. Jeras sta navzoča reševalca Povše in Dragar takoj pomagala z umetnim dihanjem, vendar je bilo vse zaman. Uradni zdravnik, ki je prihitel na kraj nesreče, je ugotovil, da je Jeras izdihnil že pri potapljanju, ker mu je prišla voda v sapnik.

Zanimivo je, da bi bile včeraj kmalu tri kopalce nesreče. Iz Ljubljance so rešili neko gosposi, ki se je že potapljala, pa so ji pomagali z umetnim dihanjem, ter nekoga 5 letnega otročka, katerega je mamica zaupala pregloboki vodi, pa so ga vendar še pravčasno potegnili iz vode.

Naročajte Slovenski dom!

Ljubljana

Koledar

Danes, ponedeljek 27. julija: Rudolf. Torek, 28. julija: Viktor I. p.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Staršem ljudskošolskih otrok v Ljubljani. Za učence in učenke ljubljanskih ljudskih šol, ki bi se hoteli učiti italijanske, se bodo priredili v Ljubljani počitniški brezplačni tečaji. Kdor želi obiskovati tak tečaj, naj se takoj prihlasi pri svojem šolskem vodstvu. Iz pisarne IV. oddelka Visokega komisariata.

Zoper tifus cepi mestni fizikat z zaščitnimi tabletami že tri tedne stanove, ki imajo opraviti s prodajo živil. Že več tisoč moških in žensk je bilo cepljenih in vsi so se prepirali, da to cepljenje nima prav nobenih slabih posledic. Gotovo se bodo pa pokazale dobre posledice cepljenja, če bi se razširil nevarni tifus, ker so vsi sedaj cepljeni popolnoma varni pred to nevarno nalezljivo boleznijo. Mnogo bolj varno je pa tudi ljubljansko prebivalstvo, ker bi se tifus le težko razširil, saj ne bo napadel gostilniškega, mesarskega in sploh s prodajanjem živil zaposlenega osebja ter se zato bolezni tudi ne bo mogla tako zelo razširiti. Mestni fizikat se pa še nadalje prizadeva za obvarovanje Ljubljane pred tifusom ter bo zato tudi še prihodnji teden nadaljeval s cepljenjem z zaščitnimi tabletami. Vsi obvezniki, ki bi bili morali te tri tedne priti k zauživanju tablet, pa niso prišli iz kakršnega koli vzroka, naj gotovo pridejo prihodnji teden v mestni fizikat po zaščitne tablete. Cepljenje bo vsak dan od 8.—9. ure v Mestnem domu, pri tem pa opozarjamo zamudnike, naj začno z zauživanjem tablet že v ponedeljek 27. t. m. ali pa vsaj v torek, ker bo mestni fizikat imel prve dni avgusta čez glavo drugega dela.

„PAPRIKA MARICH“

Pepe rosso italiano. Italijanska paprika. Garantito puro. In vendita Zajamčeno čista. Dobi presso negozianti di Generi se v vseh trgovinah z Alimenti e Comestibili živili.

DITTA M. MARICH
TORRE ANNUN. CENTRALE (Napoli)

Ljubljansko gledališče

Drama.

Drama ostane zaprta zaradi snajenja poslojpa od 27. julija do 10. avgusta.

Opera:

Ponedeljek, 27. julija: zaprto. Torek, 28. julija ob 17: Baletni večer. Izven. Cene od 20 lir navzdol.

Sreda, 29. julija ob 17: »Trubadur«. Red Sreda.

Premiera »Baletnega večera« bo jutri, v torek, izven abonmaja. Na sporedu so sledeče točke: »Chopiniana« (Chopinov Nocturne in Valse brillante v es duru), Dohnanyjev »Pierietin pajčolan« in Borodinovi »Polovski ples«. Koreografija je inž. P. Golovina, solo bodo plesali: kot gost Maks Kurbos, Gizela Bravničarjeva, Silva Japljeva in Marta Remškarjeva. Po slogu je Chopinova zasnovana v klasičnem baletnem stilu, »Pierietin pajčolan« v plastičnem in »Polovski ples« v karakternem slogu. Zanimivost tega večera bodo tudi originalni kostumi v »Pierietnem pajčolanu«, za katere je napravila načrte Jela Vilfanova, dipl. abs. dunajske akademije za umetnostno obrt. Dirigent: D. Žebre.

EIAR – Radio Ljubljana

Ponedeljek, 27. julija: 7.30 Poročila v slovenski — 7.45 Pesmi in napevi — 9 Napoved časa — Poročila v italijanski — 12.30 Koncert šramla »Ljubljana« — 12.45 Koncert tretja sester Stritarjev — 13 Napoved časa — Poročila v italijanski — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenski — 13.20 Filmska glasba — vodi dirigent Angelini — 14 Poročila v italijanski — 14.15 Koncert radijskega orkestra — vodi dirigent D. M. Sijance — glasba za godalni orkester — 14.45 Poročila v slovenski — 19.45 Lahka glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanski — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenski — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Simfonični koncert vodi dirigent Ugo Tansini — V odmoru: Predavanje v slovenski — 21.40 Zanimivosti v slovenski — 21.55 Koncert ljubljanske godalnega kvarteta (L. Pfeifer — 1. violina, A. Dermelj — 2. violina, Č. Šedlbauer — čelo, V. Šušteršič — viola) — 22.45 Poročila v italijanski.

V. HEISER

54

Zdravnik gre križem svet

Potovanje z Rockefellerjem je vedno nudilo mnogo presencij. Na carinskih postajah je bil sila tenkovesten ter često prijavljaj predmete, za katere se niti zakon ni menil. Zmeraj je bil tudi vljuden z gručami novinarjev in fotografov, ki so ga pričakovali na vsaki postaji. Medtem ko smo mi v teh oddihih zganili svoje odvečene noge, s tem da smo se sprehajali sem pa tja po pločnikih, je on moral vestno odgovorjati na sitna vprašanja.

Neverjetno neotesana radovednost, ki je družino Rockefellerjev povsod spremljala, je bila zame pravo razodetje. Kadar je bil Rockefeller na krovu, se kar ni mogel otepati nesramnih zalezovalcev. Vsi so se gnetli okrog njega, če je za razvedrilo malo igral namizni tenis. Kadar pa smo po kosilu sedeli z njim za mizo ter se pogovarjali, se je često prav počasi pridvilgnil zastor in opazili smo več parov oči, ki so strastno vohunili skozi okno.

Ni bilo dneva, da Rockefeller ne bi preje na tucate pisem od sopotnikov na ladji, ki so vsi prosili denar. Ko smo obiskali Filipine, so začela nad našimi glavami krožiti letala, ki so metala na krov prošnje za denar. Zanimal se je za vsako pismo, hotel je vedeti vsebi-

no za slehernega izmed njih, tako da mu ne bi moglo uiti prav nič, za kar je menil, da se mora zavzeti. Ves svoj čas je zapravljal s temi posli in meni je bilo često težko zanj, ker se mi je zdelo, da ima premalo prilike za odlih ter razvedrilo.

Vsi, ki so se mu bližali, so imeli kak poseben namen. Po slovesnih otvoritvenih obredih »Zvezne zdravstvene šole« v Pekingu smo bili pri slavnostnem kosilu. Ko smo zapuščali dvorano, sem se hotel malo z njim pomeniti glede sporeda naslednjega dne. A na kratki poti od mize pa do vrat ga je ustavilo troje raznih ljudi, ki so ga vsi prosili za denar.

Skrivnostna moč Rockefellerjevega imena je prešla tudi na njegovo ustanovo. Še danes prihajajo tja neštivilne prošnje, od najbolj pametnih pa do najbolj smešnih, a vsa pisma prav pazljivo prebirajo.

(Rockefeller starejši je bil darežljiv mož, ki je v nekaj letih napravil v življenje sedem zelo velikih in kar moč koristnih ter druga od druge docela neodvisnih ustanov. Večina teh ustanov je bila posvečenih zdravju vsega človeštva, pozneje pa je Rockefeller-

jeva ustanova dobila še posebne oddelke za socialne, naravoslovne ter humanistične vede.)

»Mednarodni zdravstveni odbore« je imel tako velik uspeh z dokazovanjem važnosti borbe proti črevesnim zajedalcem, da je vzbudil zanimanje zdravstvenih laboratorijev po vsem svetu: mnogi so se z vso vnemo spravili na delo, da bi stvar preiskali v domačih deželah. Amsterdamski laboratoriji so se živo zanimali za preučevanje pasjih črevesnih zajedalcev, posebno še pasjih živih nitk, ki so človeškim hudopodobne. A ker ta bolezen holandskih psov ni mučila, so nas naprosili, naj bi jim poslali docela okuženega psa.

Rose me je vprašal, če bi mu mogel katerega preskrbeti. Pisal sem dvanaštim prijateljem v južnih država, ker sem bil prepričan, da mi bo vsaj eden lahko postregel z okuženim psom. A ni bilo nobenega odgovora. Ko je potekel že lep čas, da bi lahko malo poiskaril, sem odposlal dvanaštim brzojav. Nekaj dni potem je v moje veliko začudenje dospelo dvanašst psov, in sicer vsi istega dne. Po naših pisarnih je tedaj odmeval lajež, cvilež in tuljenje teh živali.

Ladje so pogosto plule v smeri proti Holandiji. V naši pisarni je bilo ravno zaposlenih dvanašst deklet, ki so se same ponudile, da bo vsaka vzela domov svojega psa za nekaj dni ter zanj skrbela. A ker je bil odgojen od-

hod napovedane ladje, jih nisem mogel več siliti, da bi pse še obdržale doma; zato sem jih moral spraviti nazaj v zavod.

Tistega jutra, ko je morala ladja odpluti, sem vzel rumenega kužka — bil je prav navaden mešanec — zelo glavne vnanjosti ter ga odnesel na »American Express Company«. Komaj pa je bil spravljen na krovu, so že začele krožiti govorice, da ima žival neko tujo bolezen. Eno uro zatem so psa že spet spravili s krova ter mi ga vrnili. Stekel sem v pristan ter pregovoril kapitana, naj bi ga vzel s seboj, a spet je prišlo do ogorčenih ugovorov, češ da ograža potnike, in prav v hipu, ko je ladja odplula, so mi ga znova poslali nazaj.

Peljal sem ga spet v zavod k njegovim tovarišem, ki so zanje prav ljubozno skrbeli, da bi lahko nadomestili rumenega kužka, če bi se mu slučajno kaj pripetilo.

Obupaval sem. Po zdravljenju in dobri negi se je žival žele znebiti svojih glistic. Sem pa tja sem ga že z zanimanjem preiskoval, če jih ima še kaj.

Iskal sem druga prevozna sredstva in nazadnje iztaknil kapitana neke tovrne ladje iz Antwerpna, ki je bil voljan vzeti s seboj psa, a pod pogojem, da mu prineseš potrdilo holandskega konzula, da mu je dovoljena pot v Holandijo in da ne bo ostal v njegovi lasti.

Tu pa je nastala nova ovira. Belgijski konzul nikakor ni hotel dati dovo-

ljenja, da bi se bolni pes lahko vozil čez belgijsko ozemlje. Nekaj dni potem sem se znova odpravil h konzulu in tokrat bolj govoril njegovemu čuvstvu kakor pa dvomljivi ljubezni do znanosti. Spomnil sem ga na velike usluge, s katerimi so Združene države ustregle njegovi domovini, ko so ji med vojno poslali živeža ter ga opozoril, da jih veče hvaležnost do Združenih držav. A konzul je še zmeraj zmajeval z glavo. Tedaj sem mu rekel:

»Če vi nečete storiti nič, bom poslal brzojavko samemu kralju!«

Sedel sem za mizo in z odločno kretnjo zagrabil za pero.

»Ne, ne! Kar pustite! Za stvar bom že jaz poskrbel.« je z ihto vzkliznil konzul. Brzojavil je svojim predstojnikom domov ter hitro dobil dovoljenje za psa, pod pogojem sicer, da prevozi Belgijo, ne da bi ga kje ustavili.

Oddahnil sem se, ko se je vkrcal za pot in poslanstvo, ki mu je bilo namenjeno, kužek je bil namreč videti zmeraj bolj žalosten, ker je že opravil toliko poti v pristanišče zastoj.

Navzlic razliki v delovnem postopku so imele vse Rockefellerjeve organizacije isti cilj: hotele so streei vsem ljudem in povsod. Kadar se je pokazala potreba, se je »Mednarodni odbor« obračal za pojasnila na Rockefellerjevo ustanovo. Tako nam je na primer Hideyo Noguki, slavni japonski znanstvenik, pomagal pri raziskavah glede rumene mrzlice.

Edinstveno slavlje mesta, ki praznuje 2000 letnico

V slikovitem sprevedu, kakršnega gotovo še ni bilo, je šla mimo gledalcev »živa slika« dveh tisočletij

V zadnjih desetletjih tolikokrat omenjano mesto Zeneva kot kraj, kjer so se sestajali na razna posvetovanja politiki vsega sveta, mesto, ki ga je Julij Cezar imenoval »mejam Helvetov najbližje mesto in most«, je 6. julija letos doživelo velik dan. S slovesnostjo, ki nima primere, je proslavljalo to vabljivo, ob tihih bregovih istoimenskega jezera ležeče mesto dva tisočletnico svojega obstoja.

Iz vse Švice so prihiteli ljudje, ki niso hoteli zamuditi te izredne prilike. Hoteli so na vsak način videti na lastne oči slavlje, ki je po sprejemu visokih osebnosti in po uradnem kosilu v ženevski kolodvorski restavraciji doseglo svoj višek v edinstvenem sprevedu po ženevskih ulicah.

Več ko gola radovednost

Že davno prej, preden se je začela parada, se je na goso nagnelo ljudi z vseh krajev ob ulicah, op katerih naj bi šel slavnostni spreved. Na obrazih teh tisočev in tisočev, ki so se zbrali, da bi videli slavnostni spreved, ki so z občudovanja vredno discipliniranostjo vseskozi vztrajali na svojih mestih in niso dali niti najmanjšega povoda policiji ali vsaj rediteljem, da bi nastopili, se je b.alo, da spreved, ki so ga prišli gledat, ne pomeni zanje samo nekaj, kar se jim je zdelo vredno pogledati in nad čemer bi napasli svojo radovednost, pač pa dokaj več: hoteli so se z zadovoljstvom in hvaležnostjo ozreti malo nazaj v davno preteklost, istočasno pa pokazati svoje veliko zaupanje v bodočnost tistega mesta, ki je v teku dveh tisočletij videlo mnogo veselih, pa tudi žalostnih dni in ki je znalo prenesti vse težave.

Vroč juljsko sonce se je poigravalo na številnih ženevskih zastavah, rdeče-rumenih, s katerimi je bilo okrašeno vse mesto, ko se je ob treh popoldne premahnil z mesta od sonca obzarjeni pisani spreved. V njem je šlo nad 3000 moških, žensk in otrok, da v pisanih nošah davne preteklosti, v nošah, na katerih je takorekoč popisana vsa zgodovina ženevskega mesta, pokažejo strmeči množici gledalcev podobe, kakršne je imelo v teku dvatisočletne zgodovine imela priliko gledati današnja Zeneva.

Dve tisočletji v sprevedu

V sprevedu je šlo najprej orožništvo v paradnih oblekah ter godba, potem pa je sledil pravi zgodovinski spreved, ki sta na njegovem čelu korakala starodavni rimski vojščak iz leta 58. pr. Kr. ter vojak iz leta 1942. Potem so sledile najrazličnejše skupine iz predzgodovinske dobe: v medvedje kože oblečeni jamski človek, lovec in tisti, ki si je v starodavnih časih gradil svoje stavbe na kolen, za njim pa keltski Alobrožani v sijajnih oblačilih. Sredi svojih legionarjev je nato prijahal mimo sam Julij Cezar. Znova je oživel pred očmi številnih gledalcev »preseljevanje narodov«. Videli so — piše časnikar, ki je gledal ta edinstveni spreved — Burgundce in Franke s Karlom Velikim na čelu.

Se prav posebno so učinkovale »žive slike« iz srednjega veka. Naravnost umetniški dar je moral imeti tisti, ki je pripravil ta del spreveda, kajti na gledalce je naredil res naravnost dramski vtis. Z občudovanja vredno domišljijo je prikazal dobo ženevskih knezoškofov. V blesteči

Na luni so ovekovečena imena slavnih mož

Da na luni ni nobenih živih bitij, torej tudi ljudi ne, čeprav so še pred nedavnimi nekateri skušali to dokazovati, je več ko gotovo. Okrog lune ni nobenega ozračja, kakor ga ima n. pr. naša zemlja, na drugi strani pa silni skoki temperature onemogočajo kakršno koli življenje. So-deč po imenih, s katerimi so zvezdoslovci označili posamezna področja na luni, pa vidimo, da »živi« na tem večnem spremeljevalcu naše zemlje nekaj sto zgodovinskih in nesmrtnih osebnosti. Vseh 609 gora in ognjeniških žrel, ki so jih zvezdoslovci dozdaj opazili na luni, so krstili z imeni velikih mož in učenjakov.

Na luni so med drugimi gore, ki so jim dali ime po Juliju Cezarju, Aleksandru Velikem, Platonu, Arhimedu, Koperniku in drugih. Neko žrelo ugaslega ognjenika na luni pa je dobilo svoje ime po nekem igralcu na oboi, ki je ta svoj glasbeni instrument zamenjal z daljnogledom in z njim odkril tisto, po njem imenovano ognjeniško žrelo. Druge gore na luni se imenujejo na primer po nekem francoskem najdenku, po zaslužnem zvezdosledu-diletantu, po duhovniku in celo po nekem slaboumnem milijonarju, ki se je po nesrečni ljubezni posvetil zvezdoslovju ter iskal utehne svoji bolečini v tem, da je vse noči razmišljal o luni in razmerah, ki vladajo na njej.

oblačila oblečenim dostojanstvenikom so sledile trume pojočih frančiskanov in dominikancev. Res, čudovit pogled.

Človek kar ne more prav slediti hitro se menjajočim prizorom. Med množico gledalcev prita-jen šepet. Mimo nas gredo slike junaške ženevske dobe. Očividno so se prireditelji, pa tudi gledalci še prav posebno trudili, da bi v pravi luči oživel pred njimi vprav ta doba. Lévrier, Péolat, Bertheiller in Bonivard, obkroženi od vojščakov v helebardah, naj bi poklicali v spomin boje, ki jih je končala pogodba o meščanskih pravicah, sklenjena z Bernom in Fribourgom: med bobnanjem je ponosno korakala mimo meščanska vojska s kolenastimi puškami. Orožje je žvenketalo, konji so se vzpenjali, razlegali so se navdušeni vzkliki, potem je bilo spet nenadno vse mirno, kajti prišli so na vrsto voditelji iz dobe reformacije: Calvin, Béze, Farel, Knox, ti resnobni in častljivi učenjaki so šli slovesno mimo. Potem so spet sledili vojaški prizori iz dobe obrambnih bojev s Savojsci, bojev, v katerih niso nastopali samo junaki, pač pa tudi junakinje, kakor n. pr. slavna Royaume, ki je iz bakrenega kotla metala sovražniku na glavo vročo razkuhano kašo. In nato še številni drugi.

Posamezni prizori so se vrstili pred nami

kakor bi človek gledal v kalejdoskop

nepregleden spreved se je valil mimo, podoben močotni živi reki, vedno dalje brez konca. Tu je Jean Jacques Rousseau, obdan od oseb iz njegovih romanov, potem pa, ves v rdeči in modro oblečen, slikar Liotard v družbi svojih ljubkih modelov, Jean Jacques Voltaire, Horace Benedikt de Sausure, zavojevalec Mont Blanca, katerega je kljub razmeroma majhni oddaljenosti le redkokdaj mogoče videti iz Zeneve, ker je njegov vrh ponavadi zavrt v oblake. — Vse te in še mnogo, mnogo drugih veličin gre v sprevedu. Hrupno korakajo mimo čete vajakov iz Napoleonovih časov, potem spet skupine, ki naj bi predstavljale ženevsko trgovsko in industrijsko življenje.

»Dufour, Dufour!«

Pravi vihar navdušenja je zajel slavnostno razpoložene ženevske ulice, ko se je v sprevedu prikazala na močnem konju postava slovitega švicarskega narodnega junaka Guillaume-a Henri Dufourja. Od vseh opsovod navdušeni vzkliki: To je Dufour! Dufour, ki je poveljeval švicarskim četam v bojih od leta 1847 do 1859; Dufour, ki je leta 1864 vodil ženevski kongres, na katerem je prišlo do ustanovitve Rdečega križa; Dufour, pod čigar vodstvom je bila izdelana v letih 1832 do 1864 topografska mapa Švice, mapa, ki jo še danes uporabljajo; Dufour, ki je združeval v svoji osebi vse lastnosti dobrega državljana, resnega učenjaka in ponosnega vojaka in so ga švicarji zato visoko spoštovali. Potem slede karabinerji iz leta 1870 in vojaki iz dobe pred prejšnjo svetovno vojno. Štiri in štirideset mladih deklet v belih oblekah nosi grbe ženevskih občin. Ves spreved pa je zaključil ženevski polk.

Po naravnost pravilnem sprevedu, ki je na vse, ki so ga gledali, naredil globok vtis, so se dostojanstveniki zbrali v poslopju »Grand Théâtre« k prigrizku, nato pa je sledil velik sprejem. Nastopili so pri tej priliki številni govorniki, kakor predsednik ženevskega mestnega sveta Henri Schönau, predsednik vlade v ženevskem kantonu, Francois Perard, friburški vladni svetnik Piller ter švicarski zvezni predsednik Etter. Vsak je na svoj način poudaril pomen tega spominskega dne.

Slavnostna predstava »Glas stoletij«

Zvečer je bila potem v »Grand Theatru« gledališka predstava v proslavo 2000 letnice Zeneve. Predvajali so »La voix des siecles« (Glas stoletij), ki kot odskočno desko morda ni vse zadovoljilo, ki pa je povsem delo nalogo, ki so si zastavili avtorji: podati vsem razumljiv, ves s slikami prepleten zgodovinski pregled dogodkov v zadnjih dveh tisočletjih.

In zdaj je v Zenevi, v tem mestu davne zgodovinske preteklosti, v poznejšem središču najvažnejšega tujeskega prometa, v mestu, kjer so potekala številna važna politična pogajanja, kjer se je v prejšnjih časih odločala usoda posameznih narodov — zdaj je v tej slovit Zenevi spet vse mirno. Zeneva se je pogreznila v spanje trajnice, ki čaka na poljub kraljeviča po sklenitvi miru, spet obudi v novo življenje, ko bodo lahko znova prihajale v Zenevo trume veselih tujcev, da se ob njej naužijejo lepote, ki ji je težko najti primere.

OGLARJEV SIN

POGORSKA PRAVLJICA

SPISAL JOŽE TOMAŽIČ
RISAL JOŽE BERANEK

3.

Tako je pogorski oglar kahal kopo dan za dnem, noč za nočjo tri tedne, dokler ni oglje bilo kuhano.

Nato je kopo razdril, tu in tam še žareče oglje polil z vodo, da ga je tako popolnoma pogasil in shladil. Zmetal ga je na kup, odkoder ga je lepo osušenega nabral v vreče.

4.

Lanene vreče je s trtami zamo-tal ter jih naložil na oglarsko vozico ter jih z vrvo povezal. Ogje je vozil samotež v dolino, kjer ga je prodajal kovačnicam, fužinam in steklarnam.

Vse začnele vreče je vrgel 'zopet na vozico, kupil še koruzne moke za drvarski močnik ter se zadovoljen vračal na planino.

Oglar je oglaril, oglarika mu je kuhala in živeli so srečno in zadovoljno, dokler se ni zgodilo nekaj, česar oglar ni mogel razumeti.

Za koliko časa ima zemlja še premoga

Črnogledi sodijo, da ga ima samo še za kakih 80 let, optimisti pa, da ga še 2000 let ne bo zmanjkalo

Premog je danes brez dvoma ena najvažnejših surovin. Ne služi samo kot pogonsko sredstvo ali kot odlično kurivo, pač pa iz njega pridobivajo še nešteto drugih proizvodov, nič manj važnih od premoga samega, n. pr. sintetični bencin, sintetični kavčuk, umetna domača tekstilna vlakna, barvila in drugo. Cesto razumljivo je, zakaj nekateri črnogledi z vedno večjo zaskrbljenostjo razmišljajo o zalozah premoga v zemlji ter napovedujejo konce civilizacije in tehniške napredka, čim bodo te zemeljske zalozge izčrpane.

Koliko časa bodo še trajale zalozge premoga v zemlji? Na to vprašanje pač ni mogoče z vso zanesljivostjo pravilno odgovoriti. Utegne se zgoditi na primer, da je premoga v velikih globinah v zemlji še ogromno, toda stroški bi bili le preveliki, če bi hoteli do njega. Morali bi že samo dohavo premoga iz teh velikih zemeljskih globin dosti dražje plačati, kakor pa bi bil premog v

resnici vreden. Na drugi strani pa bi se lahko zgodilo, da bodo v bodoče tehniška sredstva tako izpopolnjena, da bi z njihovo pomočjo lahko prišli do tistih zaloz premoga, ki so ostale dozdaj nedosegljive.

Koliko časa bodo e trajale zalozge premoga v zemlji — pravi neko poročilo iz Berlina — je odvisno torej od omenjenih neznank in činiteljev. Črnogledi so mnenja, da bodo vse zalozge premoga v zemlji že po kakih 80 letih izčrpane. Na drugi strani pa so optimisti, ki sodijo, da smo z zalozami zemeljskega premoga še celih 2000 let dobri. Tudi v tem oziru bo menda še najbolje, če uberemo srednjo pot.

Često poje pes več kot človek, to pa zaradi tega, ker je njegov želodec večji od človekovega. Želodec 20 kg težkega psa je na primer trikrat večji kot pa želodec človeka, ki tehta 60 kg.

SELMA LAGERLOEF:

29

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Ker pa je le revna deklica, ki pri drugih uživa vsakdanji kruh in ker nima niti matere ali očeta, da bi se zanj potegnila, si mora pač sama priboriti pravico.

Toda tudi sama čuti v sebi moč, da bo vso to stvar raziskala in spravila v red. Saj ni ena izmed tako občutljivih deklin, ki se ne razumejo na prav nič drugega kakor na iglo in metlo. Zna tudi nabiti puško in sprožiti in na zadnjem jesenskem lovu je podrla enega največjih jelenov.

Predvsem pa ji nič ne manjka, kar se tiče poguma. Ona je bila tista, ki je nekoč na letnem sejmu prisilila zausničnega nekemu potepinu, ker je grdo ravnal s konjem. Pričakovala je, da bo potegnil nož in ji ga zasadil v prsa, toda prej bi mu na vsak način pripeljala še novo zausnico.

Gospa polkovnikova se bo gotovo spomnila, kako je ves svoj položaj postavila na kocko, ko je brez potrebnega predhodnega vprašanja odvedla iz hleva prosto tako priljubljenega konja le zato, da bi se z drugimi vaškimi mladeniči, mogla pomeriti na veliko-možni ponedeljek na dirki. Prav gotovo bi ne našli mnogo takšnih, ki bi se upale spustiti se v takšne pustolovščine.

Prav tako je bila ona tista, ki si je naredila kapitana Hammerberga za smrtnega sovražnika, ko se je branila sedeti ob njem pri neki pojedini. Nikakor se ni mogla sprijazniti s tem, da bi ves čas kosila sedela in se zabavala z moškimi, ki je malo prej svojega dobrega prijatelja pri igri spravil na beraško palico in ga s tem pognal v samomor. In če se je upala tako daleč pri stvari, ki se je nje same tako malo tikala, potem bi se tudi ne obotavljala, če bi šlo kdaj za njo samo.

Občutek ima, da mora biti oseba, ki jo črni pri Karlu Arturju,

pokvarjenega srca, oseba, ki z dihanjem okužuje zrak, ki povsod, kamor koli pride in če bo prišla, trosi seme zla. Če bi morala poslušati njen glas, bi se ji zdelo, kakor da čuti pik strupene kače. Nobene večje usluge ne bi mogla storiti človeštvu, kakor pa odstraniti takšno pošast.

Čim je prebrala sporočilo Karla Arturja in ga doumela, je takoj tudi vedela, kaj mora storiti. Morala bi takoj v svojo sobo in vzeti svojo puško. Bila je nabasana. Treba bi jo bilo le sneti s stene in jo vreči na ramo. Nihče v vsej prošnji bi ji tega ne mogel preprečiti. Povabila bi s seboj svojega psa in z njim bi šla tja k jezeru, kakor da bi hotela pogledati, če so mlade race že odrasle. In to bi je tedaj iz prošnje nihče ne mogel več videti, bi zavila proti cerkvi, kajti tam nekeje se brez nadaljnega nahaja oseba, ki je natrosila strup v srce Karla Arturja.

Lahko si predstavljala, kako bi se znašla nenadoma pred hišo, kjer stanuje ta oseba, in jo glasno pozvala, naj pride ven. In čim bi se prikazala, bi jo pomerila naravnost v srce.

Če bi je vedela, katera izmed vseh gospi, ki stanujejo v vasi, je tista kriva, potem bi to svojo kaznovanje že davno izpeljala. Toda pri podrobnem razmisleku je uvidela, da mora počakati, dokler ne bo svoje stvari popolnoma gotova. Za trenutek je tudi mislila, da bi storila enako tako kakor Karla Arturja in bi jo čisto enostavno s puško v roki mahnila na cesto, prepustivši Bogu, da ji pošlje nasproti okrvljenko, toda takoj je to misel opustila. Resnična krivdnica bi pri tem nedvomno lahko odnesla pete in tako ne bi imela od vsega nobene koristi.

Tudi ne bi imelo nobenega smesla, če bi skušala po ovinkih izvedeti od Karla Arturja, kdo je tista, s katero je bil govoril prejšnji večer. O ne, toliko je pač premeten, da ji na to vprašanje ne bi dal nobenega odgovora.

Namesito tega je zdaj odločena, da se bo lotila zvijače. Kazala se bo mirno, čisto mirno in veselo. Na tak način bo skrivnost kaj kmalu izvalila iz njega.

Takoj je poskusila tudi samo sebe držati na udihi. V svoji raztresenosti je raztrgala cvetlice, ki jih je bil poslal Schagerstroem, toda takoj zatem je cvetlične liste spet zbrala in jih vrgla v košaro

za smeti. Poiskala je celo zaročni prstan, ki ga ji je bil poslal nazaj Karel Artur in se je bil strkljal daleč v kot. Potem je šla v svojo sobo. Ko pa je videla, da je komaj pol osmih, torej še dovolj časa, da se bo pri malici dobila s Karlom Arturjem, se je usedla za mizo, da bi pisala pismo svoji ljubljeno tači.

Ko bo to pismo prispelo v Karlstadt, bo že vse skupaj končano. Njen sklep je trden kakor še nikoli. Toda veseli se zavlačevanja. Le tako je mogla razložiti vso stvar edini, na katere sodbo še vedno veliko da, in tako je lahko povedala vse tako, kakor ji je vedno narekovalo srce, ki je zmerom čutilo za oboževanja vredno in nad vse ljubljeno prijateljico in mater.

Do tu je napisala Karlina. Pismo je bilo gotovo in začela ga je znova brati. Res, bilo je pisano jasno in razumljivo. Upala je, da bo gospa Beate razumela, da na njej ni nobene krivde, da so jo po krivici natoolevali in da ima na svoji strani vso pravico, da se maščuje.

Čim pa je pismo prebrala, se ji je vsilila neka druga misel. V namenu, da bi podčrtala svojo nedolžnost, je podala pristransko podobo Karla Arturja.

Brala je in brala, glava pa ji je začela vretj od hudega razburjenja. Ljubi Bog, če bo tako obstalo, bosta polkovnik in njegova gospa postala jezna na Karla Arturja!

Komaj je danes jutraj posvarila Karla Arturja pred jezo njegovih staršev, že je bila zdaj sama tista, ki je ščuvala oba na njuno lastnega sina!

Na račun Karla Arturja je sebe postavila v lepšo luč. Sama naj bi bila plemenita in pametna, o njem pa je govorila, kakor da bi bil do zadnje trohice možganov zabiti!

In to pismo naj bi poslala njegovi materi, njegovi materi, ki ga je ljubila! Oh, saj je sama neznanško neumna, ona sama!

Ali bi smela pripraviti svoji ljubljeno tači takšno bolečino? Ali mar ni prav nič pomislila na obzirnost, katero ji je tača od prvega snidenja naprej zmerom izkazovala? Mar je Karlina res pozabila na vsako dobrosočnost?